

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Γωγώ Κωτίδου

Πρόεδρος Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας

Μπορούμε να αποφύγουμε τα λάθη του παρελθόντος στον ΟΕΚ

■ Αλεξάνδρα Γούτα

Μάιος 1998. Η επιβλητική αποθήκη Β' του ΟΛΘ, κατάμεστη. Δεύτερη Biennale Νέων Αρχιτεκτόνων. Στο βήμα, μια νέα μελαχρινή γυναίκα υπενθυμίζει ότι, κατά τον Αριστοτέλη, η πόλη είναι πάντα «κτισμένη πολιτική», ένα σχολείο αξιών, παραγωγός νέων οραμάτων. Δώδεκα χρόνια αργότερα, η νέα γυναίκα –τότε πρόεδρος του ΤΕΕ/ΤΚΜ– ανέλαβε το τιμόνι ενός Οργανισμού, που έχει άμεση σχέση τόσο με το δομημένο περιβάλλον, όσο και με την κοινωνία.

Ο λόγος για τη «δική μας» Γωγώ Κωτίδου, πρόεδρο πλέον του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας (ΟΕΚ), ενός φορέα με πολλές απαιτήσεις και αρκετά προβλήματα, όπως η σταδιακή εξάντληση του αποθεματικού του και η δραματική συρρίκνωση του κατασκευαστικού έργου, στο 4,95% του προϋπολογισμού ήρυστο, από 50% μέχρι το 2003!

Η Γωγώ, που εκφράζει την πεποίθηση ότι ο Οργανισμός μπορεί να αποφύγει τα λάθη του παρελθόντος, θέτει ως «νούμερο ένα» προτεραιότητα τον εξορθολογισμό των δανειοδοτικών προγραμμάτων του ΟΕΚ.

Όπως υπογραμμίζει, αυτό αποτελεί στόχο βιωσιμότητας για τον Οργανισμό, ο οποίος «δεν αντέχει οικονομικά να σηκώνει το βάρος προγραμμάτων που του επιβλήθηκαν, χωρίς να προηγηθεί καμιά μελέτη οικονομικών επιπτώσεων».

Συνακόλουθος στόχος, η αύξηση του κατασκευαστικού προγράμματος, στο πλαίσιο του οποίου η παράδοση του «Μεσογειακού Χωριού» μέχρι το 2012 αποτελεί «στοίχημα» για τον ΟΕΚ –ένα στοίχημα που ο Οργανισμός φιλοδοξεί να πετύχει.

Η Γωγώ μιλάει ακόμη για τη συνεργασία με το ΤΕΕ/ΤΚΜ, το «ξεμπλοκάρισμα» έργων, που για διάφορους λόγους καρκινοβατούν, την προώθηση νέων οικισμών, τις καταγγελίες για αύξηση του συμβατικού αντικειμένου έργων ΟΕΚ, προς όφελος των εργοληπτών και την «πολύ μικρή» κρατική ενίσχυση, η οποία μάλιστα δεν αποδίδεται.

Επίσης, για το τι σημαίνει να είσαι μηχανικός, πρόεδρος Οργανισμού και μητέρα ενός μικρού κοριτσιού και για την καχυποψία απέναντι σε γυναίκες σε υψηλά πόστα, που «καλά κρατεί», παρά την πρόοδο των τελευταίων χρόνων...

■ Σύμφωνα με δημοσιευμένα στοιχεία, μέχρι το 2003 το κατασκευαστικό έργο του ΟΕΚ (ανέγερση οικισμών) απορροφούσε πάνω από το 50% του προϋπολογισμού του, ποσοστό που το 2008 συρρικνώθηκε σε μόλις 6%. Υπάρχει πρόθεση από

πλευράς της σημερινής διοίκησης για αύξηση αυτού του ποσοστού;

Σύμφωνα με τον κανονισμό του ΟΕΚ θα έπρεπε το 50% του προϋπολογισμού του να αφορά κατασκευαστικό έργο και το άλλο 50% να καλύπτει το δανειοδοτικό του πρόγραμμα. Μια σειρά αλλαγών στους όρους και προϋποθέσεις δανείων και επιδοτήσεων, χωρίς να ερευνηθούν προηγουμένως οι επιπτώσεις τους στον Οργανισμό, οδήγησαν στη στρέβλωση που αναφέρατε και στη δραματική συρρίκνωση του κατασκευαστικού έργου που για το 2009 ήταν μόλις 4,95%.

Είναι προφανές ότι αποτελεί πρωταρχικό στόχο η ανατροπή αυτής της σχέσης και η ενίσχυση του κατασκευαστικού σκέλους, μέσω αφ' ενός του εξορθολογισμού των δανειοδοτικών προγραμμάτων και επιδοτήσεων και, αφ' ετέρου, με την ιεράρχηση των στεγαστικών αναγκών και τη σχολαστική έρευνα της καταλληλότητας των οικοπέδων, ώστε να προωθείται η κατασκευή των αναγκαίων οικισμών βάσει ενός υγιούς συστήματος.

■ Κάνετε λόγο για ενίσχυση του κατασκευαστικού σκέλους. Ποιες είναι οι προτεραιότητές σας στον κατασκευαστικό τομέα;

Η δύσκολη οικονομική πραγματικότητα του Οργανισμού μάς υποχρεώνει να βάζουμε προτεραιότητες και να ρυθμίζουμε έτσι τους ρυθμούς παραγωγής, ώστε να είμαστε συνεπείς στις υποχρεώσεις μας και προς τους δικαιούχους και προς τους κατασκευαστές.

Πρώτη προτεραιότητα είναι βέβαια η ολοκλήρωση των οικισμών των οποίων οι εργασίες βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη. Ο δεύτερος αγώνας είναι το «ξεμπλοκάρισμα» των έργων που για διάφορους λόγους καρκινοβατούν. Τέλος, με άζονες την καταλληλότητα των οικοπέδων και τις διαπιστωμένες στεγαστικές ανάγκες, θα προωθηθεί η κατασκευή νέων οικισμών.

■ Κατά διαστήματα υπήρξαν καταγγελίες ότι παρατηρείται προσπάθεια διαφοροποίησης του συμβατικού αντικειμένου των έργων του ΟΕΚ προς όφελος των εργοληπτών, με αύξηση της αρχικής δαπάνης ακόμη και κατά 50%. Ισχύει αυτό; Αν ναι, πώς σκοπεύετε να το αντιμετωπίσετε;

Ο ΟΕΚ, επειδή ακολουθεί τη νομοθεσία δημοσίων έργων, επόμενο ήταν, στην παραγωγή του τεχνικού έργου, να παρουσιάζει όλα τα φαινόμενα και τις παθογένειες που παρατηρήθηκαν σε κάθε φορέα παραγωγής δημοσίου έργου. Μεταξύ αυτών των φαινομένων, ήταν και η αύξηση του συμβατικού αντικειμένου. Όμως μπορούμε να αποφύγουμε τα λάθη του παρελθόντος, που σε κάθε περίπτωση βγαίνουν μειούμενα, με αυστηροποίηση της νομο-

θεσίας, απαρέγκλιτη τήρησή της και συνεχή μέριμνα για βελτιστοποίηση των μελετών και τευχών δημοπράτησης, και ενίσχυση της επίβλεψης, η μη επανάληψη των λαθών του παρελθόντος, μπορούν να ελαχιστοποιήσουν αυτό.

■ «Ο Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας να σταματήσει να στέλνει πελάτες στις τράπεζες»: ήταν σύνθημα σε πανό. Πώς το σχολιάζετε;

Το σύνθημα αφορά το πρόγραμμα επιδότησης επιτοκίου, καθώς ο δικαιούχος του Οργανισμού που παίρνει στεγαστικό δάνειο από τράπεζα, τυγχάνει ευνοϊκής επιδότησης του επιτοκίου, από τον ΟΕΚ. Με τον τρόπο αυτό έγινε δυνατό να βοηθηθεί μεγάλο πλήθος δικαιούχων από κεφάλαια Τραπεζών.

Νομίζω ότι η χρυσή τομή μεταξύ προγραμμάτων με κεφάλαια ΟΕΚ (δανειοδοτικά και κατασκευαστικά) και προγραμμάτων επιδότησης επιτοκίου μέσω Τραπεζών, μπορεί να εξυπηρετήσει με τον καλύτερο τρόπο το σκοπό του ΟΕΚ, δηλαδή τη στεγαστική συνδρομή των δικαιούχων του.

■ Στο παρελθόν υπήρξαν καταγγελίες για «κόψιμο» 200.000 δικαιούχων των παροχών του ΟΕΚ, αλλά και για προβλήματα με τις ρυθμίσεις που αφορούσαν τις τρίτεκνες οικογένειες. Να περιμένουμε θετικές αλλαγές σε αυτά τα πεδία; Εν μέσω οικονομικής κρίσης, υπάρχουν κάποια σχέδια για στήριξη των οικονομικά ασθενέστερων, ώστε να αποκτήσουν κατοικία;

Θα μπορούσα να πω ότι σήμερα υπάρχει ακριβώς το αντίθετο πρόβλημα. Η διεύρυνση της βάσης των δικαιούχων, με τη μείωση, από τη μια πλευρά, των ασφαλιστικών προϋποθέσεων, χωρίς μάλιστα εισοδηματικά κριτήρια και, με την αύξηση από την άλλη, των χορηγούμενων ποσών, με ένταξη νέων ομάδων σε προνομιακά προγράμματα, έχουν οδηγήσει σε οικονομική ασφυξία τον ΟΕΚ. Τα τελευταία τρία χρόνια τα έσοδα υπερτερούν των εσόδων και ο Οργανισμός έχει καταναλώσει πλέον το μεγαλύτερο μέρος του αποθεματικού του. Αυτό επομένως που απαιτείται είναι ο εξορθολογισμός των προγραμμάτων, ώστε να είναι κοινωνικά δίκαια, να καλύπτουν την ανάγκη στέγασης αυτών που πραγματικά τη χρειάζονται και να επιτρέπουν στον ΟΕΚ να προωθήσει και το κατασκευαστικό του έργο, που όπως είπαμε, εξαιτίας ακριβώς όσων αναφέρθηκαν προηγουμένως, έχει μείνει σε επικίνδυνα χαμηλά ποσοστά.

■ Πιστεύετε ότι ο ΟΕΚ χρειάζεται κρατική ενίσχυση;

Σήμερα ο ΟΕΚ λειτουργεί έχοντας ως έσοδα τις εισφορές εργαζομένων και εργοδοτών. Το κράτος υποχρεούται να ενισχύσει τον ΟΕΚ με το ποσό των 293.470,00 ευρώ ετησίως, πόσο πολύ μικρό σε σχέση με τις ανάγκες του Οργανισμού, το οποίο μάλιστα και δεν αποδίδεται.

Προφανώς σε μια λογική αναμόρφωσης του κοινωνικού κράτους, δηλαδή των παροχών, των φορέων άσκησης αυτής της πολιτικής και των πηγών χρηματοδότησής του, η κρατική συμμετοχή θα ενίσχυε τις

ΜΕΤΑ-ΤΟΠΙΣΕΙΣ: ΦΥΛΟ, ΔΙΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

Ομάδας 13 συγγραφέων

πολιτικές που θα κρίνονταν απαραίτητες, σε όφελος των πραγματικά ευπαθών ομάδων του πληθυσμού.

■ **Πώς αντιμετωπίζει ο ΟΕΚ την πρόκληση της κατασκευής του Μεσογειακού Χωριού, ενόψει των Μεσογειακών Αγώνων και τι προβλέπεται να γίνει με τον οικισμό μετά την ολοκλήρωση της διοργάνωσης;**

Στο πλαίσιο της διοργάνωσης των Μεσογειακών Αγώνων, ο ΟΕΚ θα κατασκευάσει το Μεσογειακό Χωριό, στο Βόλο και στη Λάρισα. Πρόκειται για έναν οικισμό 600 διαμερισμάτων στη Ν. Ιωνία του Βόλου, στη θέση «Ελαιουργική» και για έναν οικισμό 300 διαμερισμάτων στη Λάρισα. Στους οικισμούς αυτούς πρόκειται να φιλοξενηθούν 4.200 και 1.300 αθλητές αντίστοιχα, μετά δε το τέλος των Αγώνων θα δοθούν στους δικαιούχους του ΟΕΚ.

Η κατασκευή τους αποτελεί «στοίχημα» για τον ΟΕΚ, γιατί αφ' ενός πρόκειται για έργα πέραν της συνήθους κλίμακας δραστηριοτήτων του, αφ' ετέρου, οφείλουν να υλοποιηθούν σε συγκεκριμένο χρόνο και όπως γνωρίζετε, στην Ελλάδα, αν εξαιρέσουμε τα έργα ολυμπιακής χρήσης, μάλλον δεν έχουμε καλές σχέσεις με το «χρόνο».

■ **Μια και αναφέρατε το χρόνο. Η αλήθεια είναι ότι το έτος πραγματοποίησης των Αγώνων δεν απέχει πολύ χρονικά...**

Η αλήθεια είναι ότι μάλλον θα έπρεπε να είμαστε σε πιο προχωρημένο στάδιο, παρ' όλα αυτά πιστεύω ότι με ένταση των προσπαθειών μας, τόσο στην προώθηση των διαδικασιών λήψης των απαιτούμενων εγκρίσεων και αδειοδοτήσεων, όσο και στην εκπόνηση των μελετών, μπορούμε να υλοποιήσουμε το έργο έως τέλος του 2012, ώστε στη συνέχεια να παραδοθεί στην Οργανωτική Επιτροπή Μεσογειακών Αγώνων για την κατασκευή των απαραίτητων λοιπών εγκαταστάσεων.

■ **Αναλαμβάνετε ένα σίγουρα κρίσιμο πόστο σε μια σίγουρα κρίσιμη οικονομικά εποχή. Ποιες είναι οι προτεραιότητές σας για τη θητεία σας;**

Θα έλεγα ότι γενικά, στις δύσκολες οικονομικές συνθήκες που ζούμε, ένας Οργανισμός που απευθύνεται σε κοινωνικά ευπαθείς ομάδες, οφείλει να εξασφαλίζει τη βιωσιμότητά του κατ' αρχήν και την καλύτερη αξιοποίηση προς όφελος των δικαιούχων του, του προσωπικού και των πόρων του.

Στην κατεύθυνση αυτή, το πρώτο θέμα που πρέπει να αντιμετωπίσουμε και μάλιστα άμεσα, είναι ο εξορθολογισμός των δανειοδοτικών προγραμμάτων. Αποτελεί στόχο βιωσιμότητας του ΟΕΚ, ο Οργανισμός δεν αντέχει οικονομικά να σηκώνει το βάρος προγραμμάτων που του επιβλήθηκαν και μάλιστα χωρίς καμιά προηγούμενη μελέτη των οικονομικών επιπτώσεων.

Συνεπακόλουθος στόχος είναι η αύξηση του κατασκευαστικού του προγράμματος, με την ιδιαίτερη βέβαια πρόκληση κατασκευής του Μεσογειακού Χωριού.

Η καλύτερευση των όρων παραγωγής του τεχνικού

έργου, η αναδιοργάνωση της δομής και λειτουργίας του ΟΕΚ και η εξασφάλιση διαφάνειας – αντικειμενικότητας – αποτελεσματικότητας στις σχέσεις μας με τον πολίτη, νομίζω ότι συμπληρώνουν τις βασικές κατευθύνσεις της δράσης μας.

■ **Έχετε διατελέσει πρόεδρος του ΤΕΕ/ΤΚΜ. Σε ποια πεδία πιστεύετε ότι θα μπορούσε να αναπτυχθεί συνεργασία ΟΕΚ- Τμήματος;**

Το Τεχνικό Επιμελητήριο συμμετέχει με εκπρόσωπό του στο Τεχνικό Συμβούλιο του ΟΕΚ, επομένως άμεσα γνωρίζει τα θέματα που αφορούν την παραγωγή του κατασκευαστικού έργου του Οργανισμού και έχει τη δυνατότητα με τις σωστές παρεμβάσεις, θέσεις και προτάσεις του να διαδραματίσει τον υπεύθυνο ρόλο του. Επιπλέον, το Τεχνικό Επιμελητήριο λόγω της φύσης του και των δυνατοτήτων του, έχει λόγο και επομένως κοινούς τομείς συνεργασίας με τον ΟΕΚ στον προβληματισμό για την κοινωνική κατοικία, τους τρόπους παροχής της, την κοινωνική ένταξη των δικαιούχων στους οικισμούς, την αναβάθμιση της αισθητικής τους.

■ **Είσατε μηχανικός, πρόεδρος ενός φορέα με απαιτήσεις και μητέρα ενός μικρού κοριτσιού. Πώς συνδυάζονται όλες αυτές οι ιδιότητες στην καθημερινότητά σας;**

Πράγματι είναι δύσκολο για μια γυναίκα, στις συνθήκες που αντιμετωπίζει στην ελληνική πραγματικότητα, να ανταποκριθεί στους πολλούς ρόλους που υποχρεώνεται να έχει. Κάθε γυναίκα που εργάζεται και είναι μητέρα έχει μια δύσκολη καθημερινότητα, είναι μια εργαζόμενη 24ώρου βάρεως, αφού η κοινωνία μας είναι έτσι διαμορφωμένη που δε διευκολύνει την συνύπαρξη καριέρας και μητρότητας, ούτε βέβαια υπάρχουν οι αντίστοιχες κοινωνικές υποδομές για να στηρίξουν κάτι τέτοιο. Στην περίπτωση που η γυναίκα κατέχει και θέση ευθύνης, με αυξημένες απαιτήσεις σε χρόνο και ενέργεια, προφανώς η κατάσταση δυσκολεύει ακόμη περισσότερο.

Επιπλέον θα πρέπει να πούμε, ότι παρά την πρόοδο που σημειώθηκε, εξακολουθεί να υπάρχει καχυποψία για τη γυναίκα που βρίσκεται σε υψηλές θέσεις, είτε στον ιδιωτικό είτε στο δημόσιο τομέα, γεγονός που την υποχρεώνει να καταβάλει ακόμα μεγαλύτερη προσπάθεια, από την αντίστοιχη ενός άνδρα στην ίδια θέση. Δυστυχώς πολλοί κρίνουν με βάση το φύλο και όχι βάσει των ικανοτήτων και της αποτελεσματικότητας που έχεις.

Παρ' όλα αυτά, εφόσον συνειδητά επιλέγει κάποιος τους ρόλους και τις υποχρεώσεις που αυτοί συνεπάγονται, είναι μεν κουρασμένος στο τέλος της ημέρας, είναι όμως ταυτόχρονα και ικανοποιημένος από το αποτέλεσμα της δουλειάς του και ευτυχισμένος με το χαμόγελο του παιδιού του. ■

Κατά πόσο έχουν επηρεάσει την αρχιτεκτονική –τον λόγο και τη σκέψη της– οι κατά φύλο κοινωνικές ανισότητες; Έχει έμφυλο πρόσημο η αρχιτεκτονική; Και, εάν ναι, πώς αυτό επηρεάζει τα συμβολικά και αξιολογικά της συστήματα, τους τρόπους που δομεί τις κεντρικές της έννοιες και τα εργαλεία σχεδιασμού;

Στα ερωτήματα αυτά επιχειρεί –μεταξύ άλλων– να απαντήσει το βιβλίο με τίτλο «Μετα-τοπίσεις: Φύλο, διαφορά και αστικός χώρος» ομάδας 13 συγγραφέων. Οι αρχικές προσεγγίσεις στα ζητήματα της πόλης και της αρχιτεκτονικής που προήλθαν από την ανάπτυξη του γυναικείου κινήματος στις δεκαετίες 1960 και 1970, έθεταν ως πλαίσιο διερεύνησης τη σχέση γυναίκα-χώρος, γυναίκα-πόλη, γυναίκα-κατοικία, με στόχο την επανεξέταση των προσεγγίσεων και των θεωριών του χώρου από φεμινιστική σκοπιά. Η εγκατάσταση λοιπόν αυτής της άλλης “οπτικής” στα ζητήματα του χώρου, διερευνούσε τις επιπτώσεις της κοινωνικής ανισότητας ανάμεσα στα δύο φύλα, τόσο στις θεωρίες όσο και στις πρακτικές της πολεοδομίας και της αρχιτεκτονικής.

Η κεντρική υπόθεση εργασίας ήταν ότι η δόμηση του χώρου έχει βασιστεί μέχρι σήμερα στον δευτερεύοντα ρόλο της γυναίκας, με τρόπους που αποτέλεσαν ένα από τα στοιχεία που δόμησαν αυτήν ακριβώς την ανισότητα, όχι απλά αναπαράγοντας την αλλά αναπαράγοντάς την. Πού βρίσκεται σήμερα αυτός ο προβληματισμός; Έχει ανατραπεί ο ανδροκεντρικός χαρακτήρας της αρχιτεκτονικής και της πολεοδομίας; Σήμερα μιλάμε μόνο για την ανάδειξη της γυναικείας οπτικής στα ζητήματα του χώρου ή μιλάμε και για το φύλο της αρχιτεκτονικής; Τι σημαίνει όμως αυτή η θεωρητική μετατόπιση και τι συνεπάγεται; Η μετατόπιση αυτή έγινε δυνατή, όταν έγινε κατανοητός ο έμφυλος χαρακτήρας των ιδεών και των επιστημονικών θεωριών, καθώς και οι συγκεκριμένοι τρόποι με τους οποίους έχει δομηθεί ο επιστημονικός λόγος και τα γνωστικά αντικείμενα όλων των επιστημονικών περιοχών, της αρχιτεκτονικής συμπεριλαμβανομένης.

Συγγραφείς: Σάσα Λαδά, Ντίνα Βαϊου, Βάνα Τεντοκάλη, Άννη Βρυχεία, Βάσω Τροβά, Χάρης Χριστοδούλου, Ρούλα Λυκογιάννη, Μυρτώ Χρονάκη, Λυδία Καλλιπολίτη, Αλέξανδρος Τσάμης, Δήμητρα Χατζησάββα, Jos Boys, Jane Rendell/ Εκδόσεις: Futura/ Έτος έκδοσης: 2009. ■

